

Avdelningen för behörighet och statsbidrag
Åsa Wennberg
asa.wennberg@socialstyrelsen.se

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över slutbetänkandet Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)

Utbildningsdepartementets dnr U2020/00129/GV

Socialstyrelsen lämnar synpunkterna nedan på betänkandets innehåll i de delar som berör myndighetens ansvarsområden. Socialstyrelsen vill härutöver framhålla att det finns oregrerade yrken inom hälso- och sjukvården, men att Socialstyrelsen idag inte ansvarar för valideringen av dessa yrken.

2.3.2 Kompetensbegreppets olika former och uttryck

Socialstyrelsen tar i olika sammanhang fram kompetensbeskrivningar och målbeskrivningar där olika kompetenskrav eller kompetensmål anges. Exempel på detta är föreskrifter och allmänna råd för läkarnas specialiseringstjänstgöring¹. Ett annat exempel är förslag till nationella kompetenskrav för yrket undersköterska.² I Socialstyrelsens kompetenskrav anges de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs för att utföra ett specifikt arbete. Detta sätt att benämna kompetens är inte exakt samma som den modell som används i valideringsdelegationens arbete. Socialstyrelsen vill påpeka att denna skillnad kan komma att få betydelse om Socialstyrelsens kompetenskrav i en framtid ska användas i validering av kompetens, till exempel i fråga om yrket undersköterska³.

2.3.4 Andra processer som syftar till erkännande av individens kunnande

Under avsnitt 2.1.4 anges det att delegationens uppdrag även har omfattat valideringsfrågor som berör utfärdandet av kvalifikationer som särskilda organisationer ansvarar för och att det i denna del bl.a. ingår valideringsprocesser för

¹ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2015:8) om läkarnas specialiseringstjänstgöring inklusive Målbeskrivningar 2015.

² Förslag till nationella kompetenskrav för yrket undersköterska – Redovisning av uppdrag från regeringen 20181201, dnr 4.1.5-31521/2017.

³ I SOU 2019:20 Stärkt kompetens i vård och omsorg föreslås införandet av skyddad yrkestitel för yrket undersköterska. Den 12 juni 2020 har också promemorian Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15) skickats ut på remiss. Yrket undersköterska kan därmed falla under Socialstyrelsens ansvar.

olika legitimationsyrken. Det anges dock att hur dessa processer kan och bör utformas inte omfattas av förevarande betänkande. Trots det föregående vill Socialstyrelsen dock framföra synpunkterna enligt nedan.

Socialstyrelsen instämmer i ställningstagandet att begreppet validering passar för processen i dess helhet vid kompetensbedömningen som görs vid prövning för legitimation för dem som har utbildning från ett land utanför EES och Schweiz.

Socialstyrelsen instämmer endast delvis i ställningstagandet att ett erkännande av yrkeskvalifikationer enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer inte är att betrakta som validering.

Det är fem hälso- och sjukvårdsyrken som omfattas av automatiskt erkännande inom den s.k. sektorsordningen enligt yrkeskvalifikationsdirektivet.⁴ Dessa yrken är apotekare, barnmorska, läkare, sjuksköterska och tandläkare. Övriga yrken omfattas av den s.k. generella ordningen. En prövning enligt den generella ordningen innebär att Socialstyrelsen bedömer om yrkesverksamheten i hemmedlemsstaten är den samma som yrkesverksamheten i Sverige. Om Socialstyrelsen kommer fram till att det är samma yrkesverksamhet utreds om det föreligger väsentliga skillnader mellan yrkesverksamheten i hemmedlemsstaten och yrkesverksamheten i Sverige. Om utredningen visar att det föreligger väsentliga skillnader fattar Socialstyrelsen ett beslut om kompensationsåtgärd (lämplighetsprov eller anpassningsperiod). Även yrkena som omfattas av sektorsordningen kan behöva hanteras inom den generella ordningen om utbildningen inte uppfyller yrkeskvalifikationsdirektivets krav för automatiskt erkännande.

Mot bakgrund av ovanstående anser Socialstyrelsen att ställningstagandet som görs i betänkandet att ett erkännande av yrkeskvalifikationer enligt lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer inte är att betrakta som validering enbart gäller då yrkeskvalifikationen erkänns inom sektorsordningen enligt de regler som gäller för automatiskt erkännande. Socialstyrelsen menar att den prövning som sker inom den generella ordningen är att anse som validering.

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården och tandvården, beträffande de yrken som kräver högskoleutbildning, samordnas för närvarande av det nationella vårdkompetensrådet. Om en övergripande nationell strategi blir verklighet anser Socialstyrelsen att ett sådant strategiarbete skulle behöva samordnas med arbetet gällande vårdens kompetensförsörjning i det nationella vårdkompetensrådet.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU (yrkeskvalifikationsdirektivet).

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

Om det inrättas ett valideringsråd anser Socialstyrelsen att det är relevant och lämpligt att nämnda råd samverkar med det nationella vårdkompetensrådet.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Zara Warglo. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Natalia Borg, tf. avdelningschefen Beatrice Hopstadius samt enhetschefen Anna Vieru deltagit. Enhetschefen Åsa Wennberg har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Zara Warglo

Åsa Wennberg